

Średniowieczna Krowodrza

Nazwa Krowodrza funkcjonuje od wieków. Od XIII wieku do początków XX wieku była to podkrakowska wieś, a od 1910 r. jedna z dzielnic Wielkiego Krakowa, dzieła prezydenta Juliusza Leo.

Najstarsze wzmianki o Krowodrzy znajdujemy w akcie lokacyjnym Krakowa z 1257 r. nadanym przez księcia Bolesława Wstydliwego. Miasto było lokowane na prawie niemieckim, magdeburskim. Dokument ten wymienia Krowodrzę jako wieś leżącą na terenie nowo lokowanego miasta.

O Krowodrzy wspomina też w swoich dziełach Jan Długosz, podaje on, że w roku 1220 biskup krakowski Iwo Odrowąż założył szpital we wsi Prądnik Biały, a do jego obsługi sprowadził zakon duchaków, kanoników Ducha Świętego de Saxia. Biskup oddał im kilka okolicznych wsi w tym Krowodrze. Nawet jak duchacy przenieśli się i zbudowali kościół św. Krzyża i budynki szpitalne, rościli sobie prawo do Krowodrzy. Również miasto rościło sobie prawo do Krowodrzy na mocy dokumentu lokacyjnego. To spowodowało długo trwały spór miasto kontra duchacy. Spór dopiero rozstrzygnął król Zygmunt III Waza i wyrokiem sądu królewskiego Krowodrza została przy duchakach (1617r.).

Duchacy wprowadzili na Krowodrzy określony porządek, wieś miała swojego wójta, ławników i własną pieczęć. Pieczęć przedstawiała krowę z podwójnym krzyżem między rogami.

Głównym zajęciem mieszkańców Krowodrzy była praca na roli. Hodowla bydła i przede wszystkim ogrodnictwo i warzywnictwo. Dla zakonu duchaków wieś stanowiła zaplecze gospodarcze, posiadali folwark, młyn, browar i karczmę.

Na terenie Krowodrzy zamieszkiwali też rzemieślnicy, tak zwani partacze, czyli rzemieślnicy nie zrzeszeni w cechach.

Krowodrza graniczyła z Nową Wsią Królewską (od XIX w Nową Wsią Narodową), Łobzowem, Młynówką Królewską, Bronowicami Wielkimi i Toniami, a na zachodzie z Prądnikiem Białym. Zaś na południu graniczyła z Kleparzem i Biskupiem.

Przez Krowodrze przebiegały dwa ważne trakty śląski i wielkopolski, stąd na przykład dzisiejsze nazwy ulic Śląska, Wrocławska czy Prądnicka.

W 1788 r. ks. prymas Michał Poniatowski wydał dekret dotyczący kasaty zakonu duchaków. Wszystkie dobra klasztorne, w tym i wieś Krowodrza przekazano szpitalowi św. Łazarza. W 1827 r. zespół poduchacki przejęła gmina miasta Krakowa.

W 1910 r. Krowodrza została wcielona do Krakowa. W tym czasie zajmowała obszar 4,2 km kwadratowych i liczyła 4 tys. mieszkańców.

Źródło: Dzieje Krowodrzy pod redakcją Małgorzaty Niechaj, Michał Rożek
Przewodnik po Krakowie

Dla uzupełnienia wiedzy polecamy też poszukać wiadomości o historii i dniu dzisiejszym Krowodrzy w Internecie.

